

"DE KLINK"

Officieel orgaan en informatieblad van het

GENOOTSCHAP

OUD ZANDVOORT

(OPGERICHT 11 DECEMBER 1970)

ISSN 1384-7082 jrg 18, nr.3

juli 1998

losse nummers f 6,50

Redactie-adres: M. Weber, Voltastr 26 2041 CK Zandvoort

(023) 571 70 09

administratie : Mevr. H.P.M. Hoogervorst-Schuiten.

(023) 571 81 77

Het bestuur van het Genootschap Oud Zandvoort nodigt u nu reeds uit tot het bijwonen van de

GENOOTSCHAPSAVOND

De avond wordt gehouden op vrijdag 9 oktober 1998 in gebouw "de Krocht" aanvang 20.00 uur.

Op deze avond zal de geschiedenis van het Kostverlorenpark nader worden belicht. Het bestuur is nog steeds op zoek naar beelden van de 'apenkooi', de houten hobbelpaarden en de vooroorlogse volières.

Ook andere beelden zijn welkom.

Al het materiaal (foto's) krijgt u snel retour!

Bij alle bestuursleden kunt u materiaal afgeven.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Het verdere programma wordt nog nader ingevuld, zeker zal voor aanvang van de avond weer een continue draaiende diavoorstelling te zien zijn.

Noteer de datum in uw agenda, het is sneller 9 oktober dan u denkt.

9 okt. 1998 genootschapsavond 9 okt. 1998 genootschapsavond 9 okt. 1998

De Algemene Vergadering dd. 15 mei 1998.

Het is aan de grote opkomst te constateren dat de Algemene Vergadering niet louter een verplicht statutair nummer binnen het verenigingsleven is.

Voorzitter Cense haalde in zijn openingswoord diverse zaken naar voren zoals de 'redding' van het Cultureel Centrum, waaraan hij koppelde dat het bestuur bij het college van B & W naar voren had gebracht de binnenkort vrijkomende Nederlands Hervormde pastorie annex tuin beter geschikt voor een Cultureel Centrum te vinden dan de huidige plaats.

Hierbij speelde het bestuur in op recente ontwikkelingen, daarbij vooropstellend dat uiteraard het gebouw van het huidige Cultureel Centrum bewaard moet blijven met een gepaste bestemming.

Hij sprak zijn ongenoegen uit over het feit dat de werkzaamheden van de monumentencommissie dreigen te verzanden.

Als nieuw initiatief, waarvan op deze avond de eerste exemplaren te koop waren, kon Cense vermelden en tonen de herdruk (kwalitatief zeer bijzonder) van de bekende litho's van V. Bing & J. Braet von Überfeldt.

Hij bedankte mevr. v.d. Meulen voor de schenking van het glas in lood raam, gemaakt t.g.v. het 50 jarig bestaan van de firma Rinkel in 1959.

Dank ook aan de familie Hoogervorst voor de redding van het glas in lood raam van de afdeling Burgerzaken.

Als belangrijkste initiatief kondigde Cense aan het overgaan op digitalisering van het foto-bestand van het genootschap zodat dit eenvoudig toegankelijk wordt en reproduceerbaar.

Hierna werden in snel tempo de verdere agendapunten afgewerkt.

Vermeldenswaard is hierbij dat jaarrekening 1997 en begroting 1998 een positief resultaat te zien geven.

De bestuursverkiezing: Cense werd bij acclamatie herbenoemd als voorzitter, de verkiezing van twee nieuwe bestuursleden - waarbij beide kandidaten de heren P.L.A. Bluijs en J. Kerkman zich eerst voorstelden met vermelding van een haast volledige stamboom, voorzien van de nodige bijnamen - geschiedde eveneens bij acclamatie. Zoals in de agenda vermeld stond zal het afgetreden bestuurslid C. Wester als adviseur beschikbaar blijven.

Na een geanimeerde rondvraag volgde na de sluiting en een korte pauze de traditionele dia-presentatie, welke deze keer uitstekend verzorgd werd door de secretaris van het genootschap Arie Koper.

MW

RAMPZALIGE DEPORTATIE BEGON 13 MAART 1942.

Voor Zandvoort was 1942 een rampjaar. Dat schrijft op 30 maart 1955 de toenmalige gemeente-secretaris W.M.B. Bosman (in een stencil uitgave) over het bestuur van de gemeente Zandvoort van 10 mei 1940 tot 5 mei 1945. ¹⁾

Van de rampen die de gemeente toen troffen memoreert hij op de eerste plaats het gedwongen vertrek van de joodse ingezetenen. Dit gebeurde op 13 maart 1942 en was - zo voegt hij er aan toe - "de eerste fase van een lijdensweg naar de Duitse kampen en gaskamers."

Dat dit het begin zou zijn van een zo aan- en ingrijpende tragedie heeft niemand zich gerealiseerd, toen. Dat bleek jaren later. Van de naar schatting ruim 500 hierbij betrokken ingezetenen - ongeveer 5,5 % van de bevolking ²⁾ - hadden 308 het leven op afschuwelijke wijze verloren.

Al op 23 juli 1942 - amper vier maanden na hun gedwongen vertrek uit Zandvoort - zijn in Auschwitz daarheen gedeporteerde inwoners om het leven gebracht. Zij behoorden tot één van de eerste transporten van Westerbork hierheen: mevrouw Cohen Rodrigues en haar beide kinderen van 6 en 9 jaar (Brederodestraat 122) en de 6-jarige Eduard Pool (Kostverlorenstraat 95).

Zij werden door velen gevolgd; nog geen halfjaar na de deportatie uit Zandvoort - einde september 1942 - waren al 85 van hen in Auschwitz gedood.

Het 163de Zandvoortse slachtoffer in dit vernietigingskamp was Esther de Raay, Genestetstr. ³⁾, zij stierf op 38 jarige leeftijd, de 18^e januari 1945, acht dagen voor de bevrijding van Auschwitz-Birkenau. In dezelfde periode kwamen elders in Europa (o.m. in Bergen Belsen, Mauthausen, Buchenwald, Seibersdorf en "onderweg") 47 personen (5 vrouwen, 42 mannen) die allen in Zandvoort leefden, om het leven.

Van 12 hunner is de overlijdensdatum dezelfde n.l. 31 maart 1944.

Maar behalve naar Auschwitz reden er ook treinen naar Sobibor. In 1943, van 5 maart tot en met 23 juli - bijkans elke week één - waren er 19 transporten, die in totaal 34313 joodse landgenoten van Westerbork naar dit vernietigingskamp vervoerden. ⁴⁾

Bijna allen zijn direct na hun aankomst in Sobibor (d.w.z. drie dagen na vertrek) in dit verdelgingsoord in een gaskamer van het leven beroofd. Van hen waren 94 uit Zandvoort afkomstig.

Wie de namen en persoonlijke gegevens leest van degenen die hetzij in Auschwitz hetzij in Sobibor of elders het leven lieten - van mensen dus, die

voor 13 maart 1942 tussen andere dorpsbewoners verkeerden - wordt door treurnis bevangen.³⁾ Dat zijn de namen van minstens 190 mensen uit de omgeving van de Kostverlorenstraat, Enkel uit deze straat 53, Zeestraat 50, Brugstraat 9, de Spoor(buurt)straat 6, Stationsstraat 4, dr Smitstraat 4, dr Mezgerstraat 21, Haltestraat 17, Koninginneweg 17, Wilhelminaweg 11 personen.

Uit andere straten - zoals (ex)Tramstraat 3, Kerkstraat 10, dr C.A. Gerkestraat 14, Brederodestraat 12, Haarlemmerstraat 9, Hogeweg 9, Tolweg 4 - verdwenen 60 bewoners ten dode uit tal van gezinnen. En uit de overige straten (bijv. Parallelweg, Oosterparkstraat, Paradijsweg enz.) vielen ongeveer 70 ingezetenen ten offer aan de nazi-moloch.

Tezamen zijn meer dan 100 gezinnen uiteengevallen, vaak tegelijkertijd omgebracht.

Het noemen van namen in extenso is in dit kader helaas niet goed mogelijk. Echter, met het oog op de herinnering aan de velen - al dan niet genoemd - die niet van hun deportatie terugkeerden, wordt een aantal namen vermeld, soms om de schrilte tragiek maar overigens zeer willekeurig.

Eerder is in dit blad het gezin van der Poorten uit de Spoorbuurtstraat gememoreerd. Vier hunner onder wie de 9-jarige Hanna stierven op 7 september 1942 in Auschwitz samen met 4 leden (met de bijna 2-jarige Ralph) van het gezin Ketellapper (Koninginneweg 37), drie leden van het gezin Klisser (onder wie Elsie van 2^{1/2} jaar) uit de Kostverlorenstraat 42 en uit dezelfde straat (nr 73) moeder, zoon en dochter van der Kamp, echtpaar de Leeuw (van nr 30), moeder M. Leefsma met dochter en zoon (nr 55) - vader M. Leefsma stierf ergens in M.Europa op 31-03-44 (?) - Rebecca en Roosje Zilverberg, beiden 60 jaar, uit Zeestraat 21, mevr. Bartels-Henselein van Kerkstraat 10. En nog 20 Zandvoorters, die dag.

Tien dagen later werden o.m. de gehele familie Bronkhorst (Brugstraat 3 en Zeestraat 63A), Mirjam Baruch - 70 jaar - uit de Haarlemmerstraat 36, de echtparen Engelsman (Hogeweg 66) en Cohen (Zeestraat 55) vermoord.

De burens van laatstgenoemde, het gezin Waterman (echtpaar en 7-jarige dochter) stierven in Sobibor na aankomst van het 7^e transport op 16 april 1943. Een week eerder werden 12 ingezetenen gedood onder wie het echtpaar Stuiver (Gerkestraat 16) en echtpaar van Thijn (Kostverlorenstraat 77)

In Sobibor kwamen die maand en in de volgende drie maanden meer dan 65 plaatsgenoten om, onder wie de 5 leden van het gezin Smalhout (dr Mezgerstr. 23) op 11 juni, de 4 leden van het gezin Menist (Brugstraat 3) op 9 juli 1943. Maar ook 7 jongeren van 6 - 16 jaar uit het tehuis aan de Kostverlorenstraat 95; drie van hen op 23 juli.

Dat was na het laatste Sobibor-transport uit Nederland. Daartoe behoorden ook het echtpaar Melkman (Oosterparkstraat 65) en Therese Bein. Zij woonde dr Mezgerstraat 39. Toen zij de gaskamer inging was zij 86 jaar...

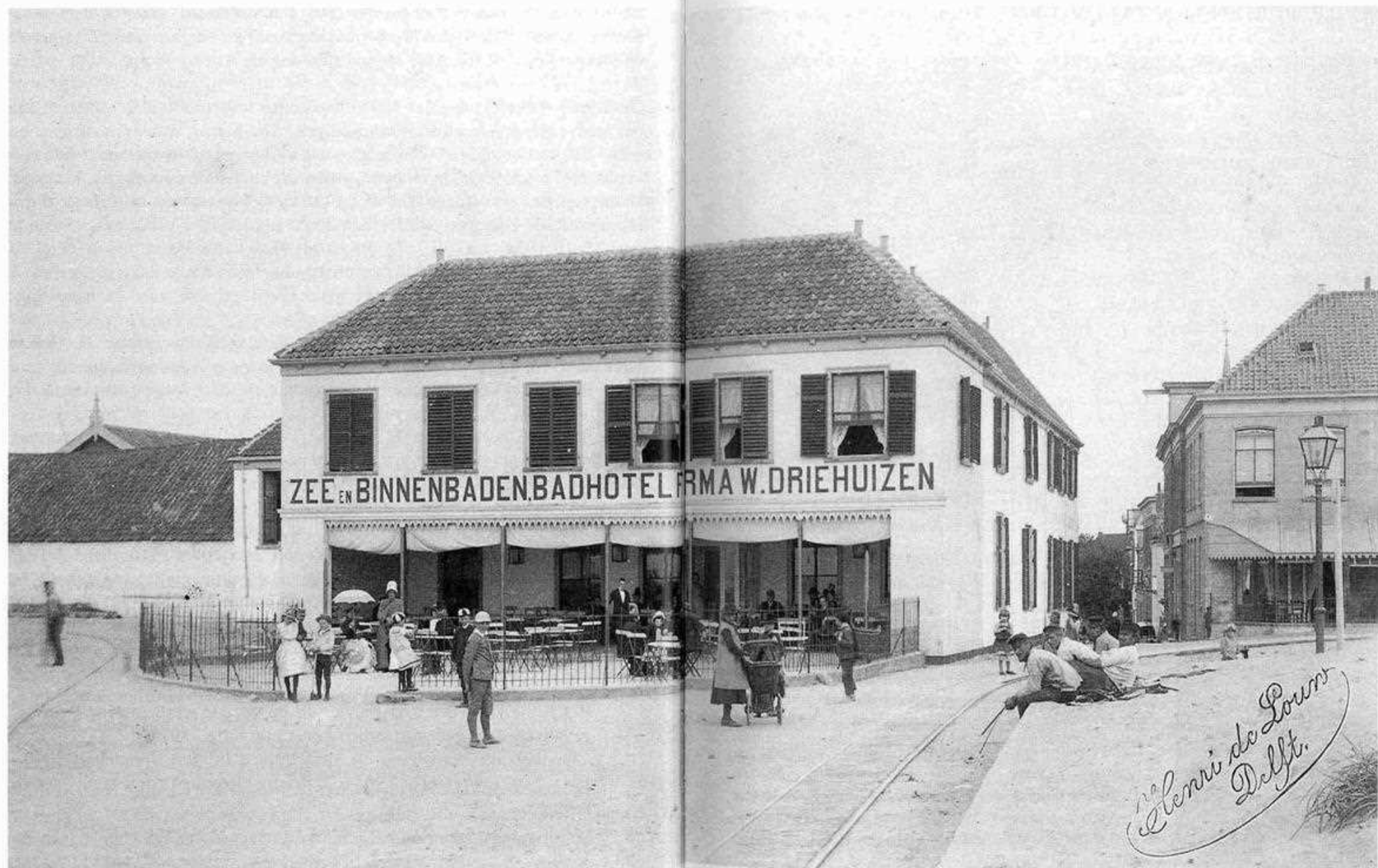
Deze (verbrokkelde) notities van niet te peilen tragedies willen refereren aan het leed van zo vele alhier woonachtigen. Met elkaar verweven mensen en data - elk van betekenis - die in de plaatselijke geschiedenis mettertijd noch verdoezeld noch vergeten mogen worden; zij waren toen onder ons, nietwaar. Geen van de getroffen en heb ik gekend. Wel verscheidene nabestaanden (ongeveer 200 personen overleefden deze ramp) met wie ik te maken kreeg: per 15-10-1951 was ik - toen nog elders wonende - benoemd als maatschappelijk werker bij de (toenmalige) gemeentelijke Sociale Dienst. Zo werd ik betrokken bij soms groot verdriet, dat niet of nauwelijks wegneembaar was.

De omvang hiervan heb ik mij - hoewel al lang niet in genoemde functie werkzaam - in de loop van de tijd sindsdien meer en meer gerealiseerd, voor zover mogelijk. Dus vandaar.

J.G. Wijnbeek

Noten:

- ¹⁾ Het gemeentebestuur van Zandvoort van 10-5-1940 tot 5-5-1945 (stencil-uitgave van de auteur) rekent deportatie, (begin)evacuatie en (begin)slopen tot de rampen van 1942.
- ²⁾ Zandvoort in de jaren 1945 - 1965 / feiten, gegevens; gemeentelijke publikatie dd 1-3-1965.
(met tabel inwonergetallen; per 1-1-1942: 9805)
- ³⁾ Het Koninkrijk der Nederlanden in de tweede wereldoorlog / deel 8: gevangenen en gedeporteerden / dr. L. de Jong - 1978.
- Ondergang, Vervolg en Verdelging v.h. Ned. Jodendom 1940 - 1945 / dr J. Presser - 1965 / 2 delen; bijzonderheden m.n. over de kampen.
- ⁴⁾ Vernietigingskamp Sobibor - Jules Schelvis / 1997 (3e dr.)
- ⁵⁾ Zie het overzicht in (red.)A.E. Spijker "Zandvoorts wijzen kwamen uit het Oosten" 1995 - waaraan vele gegevens zijn ontleend - welk boek in "DE KLINK" - juli 1995 besproken is.

1888 - éénhonderd en tien jaren geleden! -
een unieke foto van Henri de Loun uit Delft.

Neem eens een vergrootglas en bekijk die echte Zandvoorters die ter rechterzijde
zitten, pal naast de rails van de paardentram.

OUDE PLATEN VAN ZANDVOORT.

Op de Algemene Vergadering van 15 mei jl. heeft het bestuur 2 reproducties in kleur met Zandvoortse afbeeldingen aan de leden te koop aangeboden.

De één is overeenkomstig het voorblad van 'DE KLINK', op de andere staan diverse kleine Zandvoortse onderwerpen.

Het formaat is 32 cm X 46 cm, folioformaat, en de prijs bedraagt f 49,50 per stuk (zonder lijst).

De oplage is beperkt.

Leden die interesse hebben kunnen zich in verbinding stellen met onze penningmeester

M.A.J.M.

Crabbendam, Max Euwestr 33
2042 RA ZANDVOORT.

telefoon (023) 571 25 14.

Zandvoort

Het Bestuur.

REACTIES.

Onder de titel 'Vreemd gevogelte' stond in de aflevering van januari 1997 een foto waarbij om nadere gegevens werd gevraagd. Deze leverde mevrouw Koper-Paap, zoals ze zelf zegt één van Rossie, van Lennepweg 65/43. Het is NIET burgemeester Beeckman maar dhr Warnsink, een duitser, die aan de Noord-boulevard pension 'Dolly - Eveline' exploiteerde. Haar schoonvader, Vok Koper (Vok Kanse) die 's zomers op het strand met een paardje liep, hielp met kleine karweitjes en haar zwager Ab Koper, later bakker bij Rinkel, was huisknecht en zijn vrouw dienstmeisje.

De heer A.A. Cense was er in pension toen hij pas in Zandvoort benoemd was. (zijn zoon, onze voorzitter, was hier onbekend mee). De heer Warnsink was redelijk vermogend en sociaal begaan, in 1928 bij de ramp van Borculo schonk hij bijv. een noodwoning. Zijn vermogen ging verloren o.a. aan aandelen Russische spoorwegen. Later woonde hij aan de Haarlemmerstraat.

MW

Het 'oude' postkantoor.

De schrijver van het hierna geplaatste ingezonden stuk durfde al in 1913 het in september 1899 geopende nieuwe postkantoor 'oud' te noemen. Dat zijn kritiek o.a. op het aanwezig zijn van slechts twee loketten succes had blijkt uit een verbouwing in 1914 waardoor drie loketten beschikbaar kwamen. (zie ook 'DE KLINK' van oktober 1996 pagina 11 en volgende)

De hierboven geplaatste foto toont het postkantoor met een nog onbebouwde Tramstraat (Louis Davidsstraat) met op de achtergrond school B.

Dat interieur en meubilair van vroegere postkantoren haast onvoorstelbaar verschillen met de hedendaagse blijkt wel uit twee interieur foto's van toch niet zó lang geleden nl uit 1953. Ik veronderstel dat, op enige details na, dit zo ongeveer ook de meubilering en het interieur van 1914 geweest zal zijn, de daarna komende tijd - crisistijd en tweede wereldoorlog - leende zich niet tot grote overheidsuitgaven (de P.T.T was toen nog een staats-bedrijf).

INGEZONDEN

buiten verantwoordelijkheid van de redactie.

(van ingezonden stukken, geplaatste of niet geplaatst, wordt de kopie niet teruggegeven.)

In de stadseditie van de "Oprechte Haarlemsche Courant" nummer 161 van het jaar 1913 stond onder bovenstaande kop het navolgende stuk.

ZANDVOORT

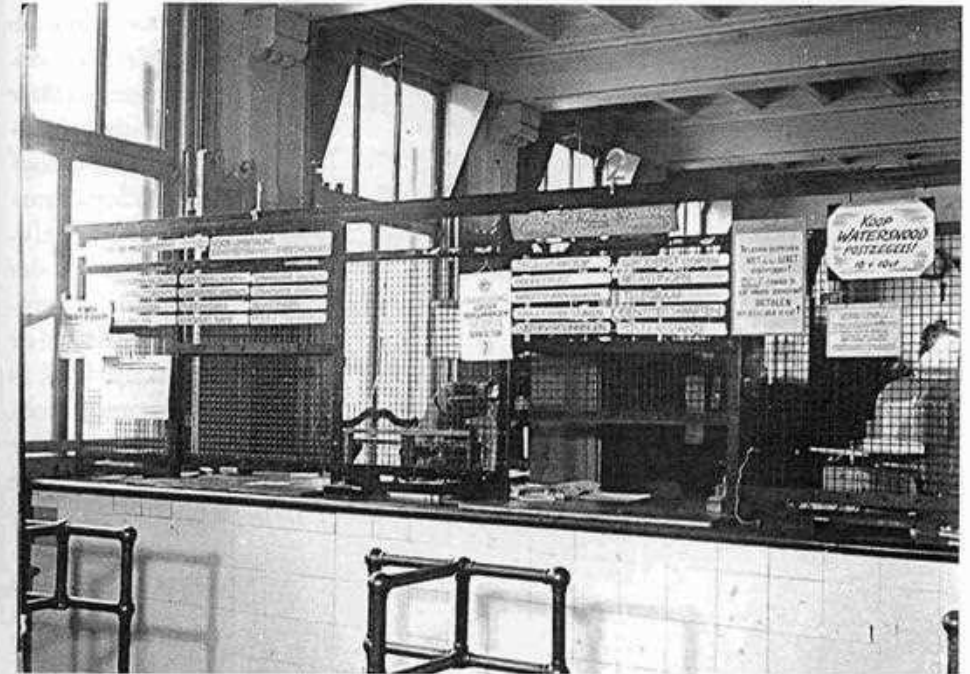
Zoo hebben wij dan hier niet alleen maar een waterleiding gekregen, doch zijn ook in het bezit gekomen van een waterwagen, die zich dezer dagen op onze straten vertoond heeft om een proefritje te doen al eer hij zijn verkoelende rondgang zal houden door ons dorp. Geen luxe voorwaar! Want als Phaeton de leidsels in handen neemt en de zonnekarak zoó dicht bij de aarde rijdt dat ze bijna verbrandt, terwijl Jupiter Pluvius dien kwajongen kalm zijn gang laat gaan en het dorstig land zelf met geen druppeltje hemelwater lescht, zijn we er hier in Zandvoort ongelukkig aan toe. Dan jagen de voortgierende automobielen wolken stof en zand op, allesbehalve bevorderlijk aan de gezondheid der inwoners van ons dorp en degenen die onze badplaats komen bezoeken om er, behalve een water-kuur ook een lucht-kuur te doen. Hulde aan het gemeente bestuur, dat besloot tot de aanschaffing van een zegenwagen voor de dochter van Aesculaap, de godin Hygieia!

Vergde haar vereering hier reeds aanzienlijke uitgaven; zijn de stinkende varkenshokken háár ten gerieve buiten het dorp gebannen; werden ook hier priesters van den god der geneeskunst als schoolartsen aangesteld; wordt met de rioleering gestadig voortgegaan en verrees er een watertoren, in den koepel waarvan de bezoekers op elkaars gezondheid zullen kunnen drinken en klinken met nog iets anders dan drinkwater alleen, - de vroede vaders van Zandvoort hebben op het altaar der Hygiëne bovendien nog het offer gebracht van een groote grijze ton op vier wielen, die het opdwarrelend zand een toontje lager zal leeren zingen en aan de stofplaag een einde zal weten te maken.

In nauw verband met de indienststelling van dien gezegenden en zegenenden sproeiwagen staat, naar verluidt, de komst van Z.H.Ed. gestrengen, den heer Gouverneur van Noord-Holland in onze gemeente op a.s. Zaterdag. Zijne verschijning ten Raadhuize van Zandvoort, moet namelijk mede ten doel hebben met onze autoriteiten overleg te plegen ten aanzien van den toestand waarin het postkantoor alhier zich bevindt.

Vlak tegenover ons maagdelijk raadhuys gelegen maakt het oude hoofdkantoor der Posterijen en Telegrafie zeker geen voordeeligen indruk.

Ook voldoet 't niet aan de eischen die aan zulk een kantoor moge en moeten gesteld worden ten aanzien van de ruimte voor het des zomers doorgaans in grooten getale wachtende publiek, dat van de twee, zegge twee loketjes, er meestal nog ééntje gesloten vindt

Toch schijnt de Postkantoor-quaestie niet in déze ongeriefelijkheden te zijn gelegen. Die het weten kunnen, zeggen dat er plannen zullen overwogen worden om den hoofdingang van het postkantoor aanmerkelijk te verwijden, de vestibule weg te breken en de scheiding tusschen wachtkamer en kantoorlokaal weg te nemen. Zulks met de bedoeling den sproeiwagen toegang te geven tot de verschillende vertrekken. Niet dat het de bedoeling moet zijn dat vehikel daar te stallen, doch het er dagelijks een paar malen zijn rondgang te laten houden.

Sedert geruimen tijd toch schijnt in ons Postkantoor een stofplaag te heerschen, waartegen geen stofdoeken meer opgewassen zijn. De schrijftafels zijn bedekt met een grijze kleverige massa, die zich zeer aanhankelijk betoont jegens de zwarte mouwen der schrijvers van telegrammen- en telefoonformulieren.

De inktpotten zijn dicht-gestoven en de pennenhouders liggen onder gestoven op de inkt-beplekte lessenaars, waar een vies stukje vloepapier het geschrevene eerst recht doet kladden.

De marmeren vloer ziet er, zelfs bij mooi weer, uit als een blinde kaart, waarop de vuile plekken opgedroogde modder de plaatsen aanduiden van drooggelegde moerassen. De melkglazen kapjes der elektrische lampen, zoowel in de wachtkamer als in het kantoor zelf, dragen een dichte chocoladekleurige bedekking, die oogenschijnlijk dienst moet doen om de lichtuitstraling naar boven tegen te houden, terwijl een nauwkeuriger onderzoek evenwel aan toont, dat hier alleen van een,

alle begrippen van zindelijkheid negeerende vervuiling sprake kan wezen.

En zo is alles van binnen: een kweekplaats van microben en allerlei ongedierte. Wel hangt aan den gooren muur een bordje met het troostvol opschrift: "Zindelijke zorgzame tuberculoselidiers leveren voor hun omgeving geen besmettingsgevaar." Maar in die spreuk uit zich alleen het heimwee van het kantoorpersoneel, dat snakt naar een werkplaats, waar het niet aan zulk een besmettingsgevaar is prijs gegeven als in ons postkantoor het geval is.

Ook prijkt er een waarschuwing aan een wand en bij het loket: "Verzoeken de wachtkamer niet door spuwen te verontreinigen". Maar omdat er te midden van deze onreinheid niets meer te verontreinigen valt, wordt er niet alleen gespuwd, maar wat men spuwt blijft er kalm liggen, verdroogt, verstuipt en wordt weer ingeademd door diegenen, die gedoemd zijn in die vieze omgeving hun arbeid te verrichten of er hun zaken te komen doen.

Daarom moet het plan zijn geopperd dien Augias-stal met waterwagen-stralen te reinigen. Of het Rijk toestemming tot de verbouwing van een en ander geven zal? Misschien dat het bezoek van den heer Commissaris der Koningin bevorderlijk zal blijken aan het nobel streven van ons gemeentebestuur om die besmettingshaard, Postkantoor geheeten, te metamorphoseeren in een tempel, toegewijd aan Hygiënia, de godin der gezondheid.

U, mijnheer de redacteur dankzeggend voor de verleende plaatsruimte,

Hoogachtend, B

NIEUWE LEDEN.

dhr	E. Bol	Kruisstr.	20	ZANDVOORT
mevr	S. Desmet	Meppelstr.	73	's GRAVENHAGE
dhr	L. Driehuizen	Marisstr.	45	ZANDVOORT
dhr	M. Driehuyzen	12348 Ceder Drive SURREY B.C.		Canada 4A 3KG
fam	B.P. Hordijk	de Sav. Lohmanstr.	19	ZANDVOORT
dhr	E. Koper	Burg. Beeckmanstr.	9	ZANDVOORT
fam	A. van Marle	Fahrenheitstr.	8	ZANDVOORT
dhr	P. van der Meij	Kostverlorenstr.	105	ZANDVOORT
fam	J. Molenaar	Flemingstr.	250	ZANDVOORT
fam	A. Paap	Celsiusstr.	91	ZANDVOORT
fam	T. Puts	Burg. Beeckmanstr.	11	ZANDVOORT
	J.J. Sjerps	Brederodestr.	92a	ZANDVOORT
dhr	P. Stalman	Kerkplein	7b	ZANDVOORT
mevr	C.M. de Wilde-Koning	Bosporus	59	AMSTELVEEN

The Sweet Caporals Onder de naam van dit befaamde sigarettenmerk maakte de band menig feestavond tot een succes. Op pagina 16 een foto van een feestelijk gezelschap waaronder een aantal personen in Zandvoorter klederdracht. Het zijn er een flink aantal, wel 71. Wij zouden graag de namen kennen. Kort gezegd Wie? Wat? Waar? Wanneer?

Om u enigszins op gang te helpen zijn op de naastliggende pagina 17 allen van een nummer voorzien en no 5 is Antonia Nijland beter bekend als 'tante Tonia'. Stel ons niet teleur en spit eens diep in het geheugen.

MW

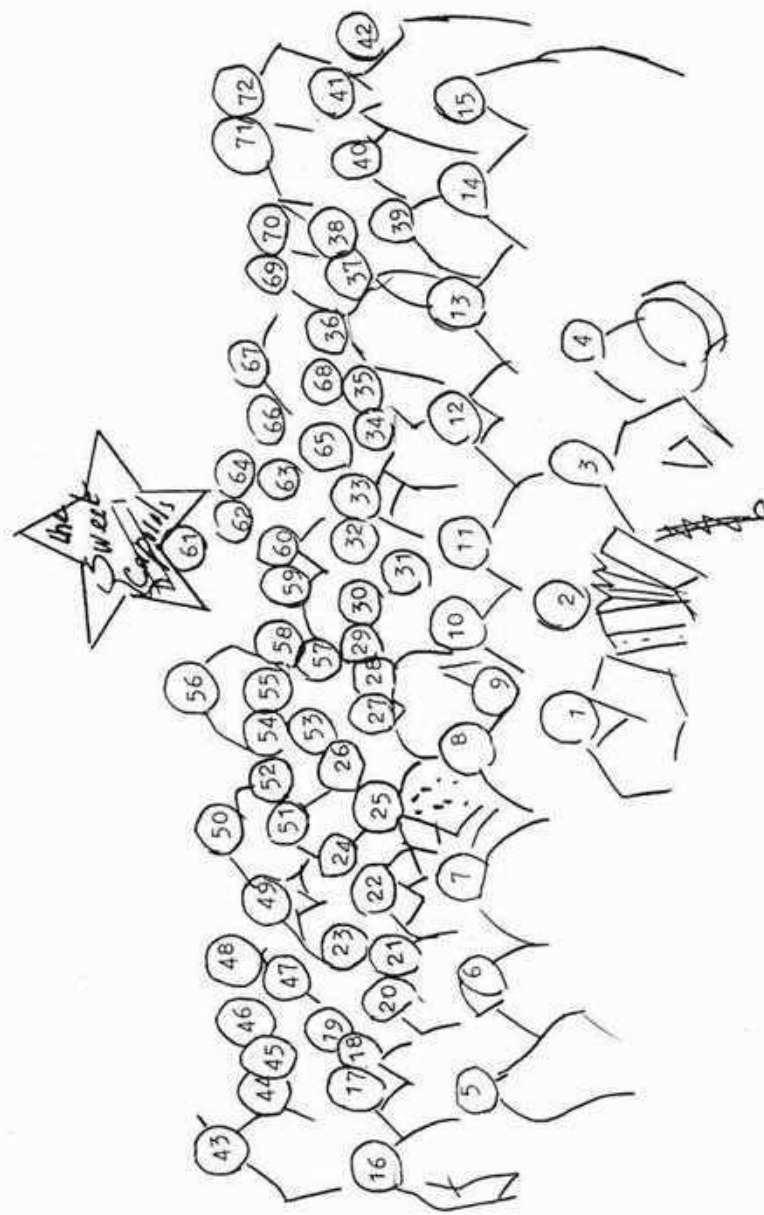

Volksfeesten te Zandvoort 31 augustus 1889, Koninginnedag!

De plaats? Voor de strandweg! de fotograaf Henri de Loun.

THE SWEET CAPORALS

EEN VERHAAL BIJ FOTO'S

Elk verhaal heeft een begin, wellicht een motief en in ieder geval is er een aanleiding waarom dat bewuste verhaal wordt verteld of geschreven.

Ook bij dit verhaal is dat het geval en de aanleiding is een foto... of om geheel juist te zijn moeten we over meerdere foto's spreken.

Eén van de platen die hierbij worden afgedrukt brengt ons terug naar het beginjaren van deze eeuw. Het moet in die tijd zijn dat het grote pand Raadhuisplein hoek Oranjestraat gebouwd werd. Een deel van de oudere Zandvoorters zal het dan hebben over, "het huis van dokter Gerke" (deze woonde blijkens de telefoongids uit 1905 in dat jaar nog Kerkstraat 32) anderen wellicht over "het badhuis". Een latere generatie zal het dan hebben over het kantoor van de gemeente-ontvanger, wijlen de heer Cor Schouten met natuurlijk op de bovenverdiepingen de kantoren en tekenkamer van de dienst Publieke Werken. De mensen van nu hebben gezien dat, na een grondige verbouwing, de zaak 'Kruidvat' aldaar zijn intrek heeft genomen. We mogen het zeker op het conto van Het Genootschap Oud Zandvoort schrijven dat er een besluit werd genomen om dit pand de status van monument te geven. Of men nu blij moet zijn met de overduidelijke naamvoering van Kruidvat op alle ramen ..., maar iedereen zal zich wel verheugen dat het pand door de opknapbeurt weer iets heeft teruggekregen van de grandeur van voorheen.

Zover gekomen in deze beschrijving is het goed aandacht te besteden aan de prachtige foto, die in de kring van het genootschapsbestuur opdook en waarbij nog eens te zien is hoe formidabel dit gebouw bijna honderd jaar geleden werd neergezet. Omdat het o.a. onze opzet is wat aandacht te besteden aan dit pand in zijn functie als badhuis, valt onherroepelijk de naam van de heer A.A. Cense, indertijd directeur gemeentebedrijven, waaronder het gas- en waterbedrijf viel. Genoemde heer Cense was de vader van onze voorzitter Ger Cense en hij weet dan te vertellen dat hij geboren is in de kamer links achter van de bovenverdieping, want daar was de dienstwoning van de directeur. Links voor (de uitbouw) was zijn kantoor en ook aan de rechterzijde was kantoorruimte. Duidelijk is te zien dat ook geheel rechts een deur zit - ten tijde van de foto toegang gevende tot de apotheek van dokter Gerke - deze deur is bij de laatste verbouwing teruggebracht en is hoofdingang van de winkel.

Wat verder opvalt is, dat rechts naast het pand nog een deel onbebouwd is.

Hierop werd gebouwd een dubbel winkelpand waar, in de vooroorlogse jaren links gevestigd was schoenhandel Sprengers en rechts kruidenier Wijnbergen.

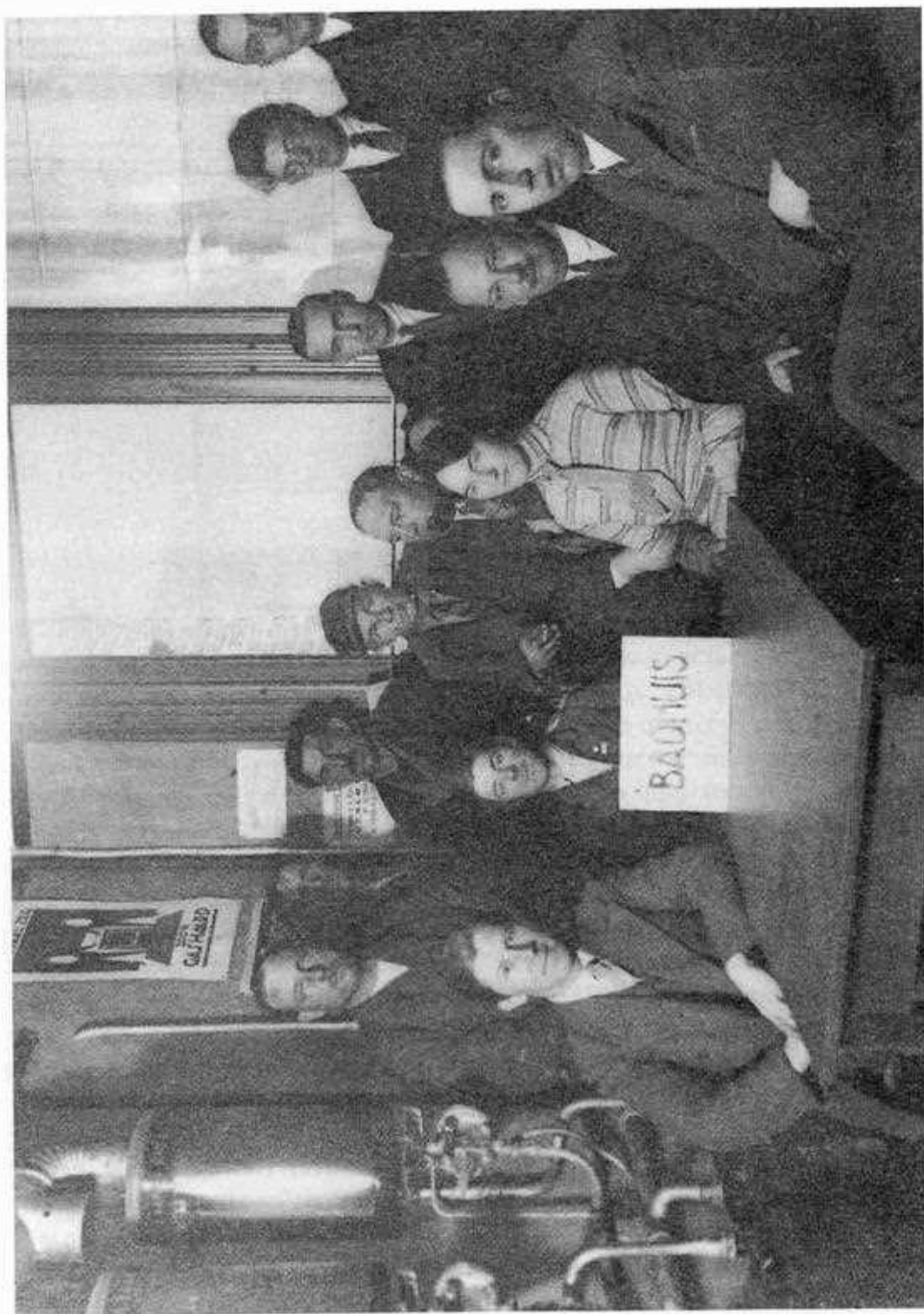
Daarin zijn nu gevestigd Mac Donald en bakker Paap. Op de foto rechts is nog te zien de bakkerij annex lunchroom H.J. Carels, later Rinkel, waarin nu de HEMA. Bij zo'n opsomming realiseert men zich wat een veranderingen er zijn in de loop van de tijd, waarbij wij ons bewust zijn dat deze opsomming verre van compleet is.

De foto geeft ook een stuk modebeeld uit die tijd weer. Vier jongetjes, allemaal met pet en korte/lange broek. In ieder geval lange donkere kousen en alle vier op klompen. wat zou het aardig zijn als we nog eens wisten wie de heer op deze foto is, gekleed in lange jas met gleufhoed.

Het verkeersbord links bij de ingang van de toen smalle Oranjestraat geeft aan dat de "Maximum snelheid 10 KM per uur" mocht zijn. De voormalige Twentsche Bank (nu ABN/AMRO) was kennelijk nog niet gebouwd gezien het afscheidingshek. Aardig om op te merken is het sierlijke ornament van de straatverlichting, uiteraard met nog bovengrondse elektriciteitsvoorziening.

In de aanvang van dit verhaal hadden we het over foto's en daarom nu aandacht voor de foto uit het archief van de familie Cense.

Het is een foto uit wellicht 1930 en dan wordt het nog aardiger om aan dit verhaal te werken omdat wij nu nog mensen kunnen spreken uit die tijd die op de hoogte zijn van bepaalde situaties.

Het gaat hier over de groepsfoto genomen in een van de kamers van het oude badhuis. Met wie kunnen wij dan beter praten dan met de nu 84-jarige Jaap de Muinck (onlangs vierde hij met zijn vrouw hun 60-jarig huwelijk).

Hij vertelt ons dan, dat hij op 13 maart 1929 15 jaar werd en de volgende dag in dienst kwam bij het gasbedrijf. Hij gaf ons eerst uitleg over de situatie van het badhuis, met links de kantoren en rechts de douchecellen(9) en badkuipen(2), als werknemer mocht hij gratis douchen. Het is altijd jammer dat na het maken van een foto niet direct de namen worden genoteerd van de personen die op de foto te zien zijn. Jaap de Muinck kon ons hierbij een heel stuk op weg helpen.

Achterste rij van links naar rechts: 1. Maarten Paap (fitter); 2. Floor van Deursen ??; 3. Willem Koper (Zwarte Willem, de oom van onze 'dorpsomroeper' Klaas Koper); 4. Frans de Jong; 5. Klaas Spoelstra; 6. Cors van der Mije (boekhouder); 7. Piet Terol of ? Kalf(bookhouder) of Vallo ; 8. Henk Weber (meter opnemer)

voorste rij van links naar rechts: 9. ? Kahlman; 10. Jaap de Muinck (toen fitterjongen, later gas- en wateropnemer daarna kwitantie-maker en kwitantie-ler en tenslotte administrateur); 11. Lena Koper (dochter van Piet van het Wapen); 12. ? Muller en ten slotte 13. A.A. Cense (directeur).

Over het langdurig dienstverband van Jaap de Muinck bij het gas- en waterbedrijf zou natuurlijk heel veel te vertellen zijn. Wij beperken ons tot een klein detail waarbij het gaat om de oude watertoren. Daar was een zogenaamde lek-kelder onder het grote bassin. De medewerkers moesten daar om de beurt in de winter naar toe om een oliekachel aan te steken om bevrozing tegen te gaan. Zo maar even een gegeven uit vroeger tijden.

Omdat er echter toch een paar vraagtekens waren bij het noemen van de namen kwamen wij o.a. bij Leen Driehuizen. Die gaf een duidelijke bevestiging over enkele personen op de foto. Hij was wel van mening dat 4. de jongen met pet Jan Kraaijenoord(Nobi) zou moeten zijn. Gelukkig leeft deze Jan (geboren 20 januari 1915) nog, zo ongeveer 5 jaar ouder dan Driehuizen, en van hem de bevestiging dat het wel degelijk Frans de Jong is de nr. 4.

Die bijnaam Nobi intrigeerde me en daarom maar gevraagd naar de achtergrond. Jan is heel duidelijk, ook hij kwam als 15-jarige jongen bij "het gas" als loodjongen. Hij moest zorgen dat de loodpot goed heet bleef bij de aanleg van leidingen om zodoende het lood te smelten dat gebruikt werd bij het "lassen" van de pijpen. "Ja," zegt Jan, " ik werd 17 en te oud voor het werk en dus ontslagen, ik kocht voor f 5.- een oude bakfiets en ging petroleum venten van de Nederlandsche Olie- en Benzine Import (NOBI) en zo kwam het..."

Het ging toen om 5 cent per liter en hij had anderhalve cent winst op de liter "... ik heb toen veel geld verdiend..." laat Jan nu weten.
Op onderstaande foto Jan Kraaijenoord (toen nog géén Jan NOBI) met gestreepte trui, als loodjongen in dienst bij " het gas "

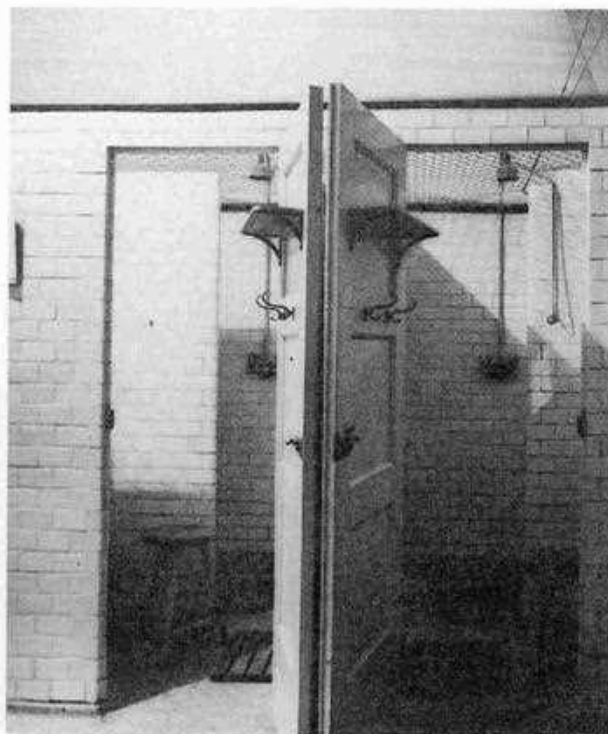
Het verhaal is nog niet af want bij dat badhuis was ook een badman - conciërge - stoker en wel Arie Kerkman, helaas niet op de foto. Zijn weduwe Kerkman-Paap, inmiddels 94 jaar woont in het Huis in de Duinen maar kan zich vele dingen niet meer herinneren. Maar de dochter Jans, getrouwd met Joop van de Bos uit de Vuurboetstraat, weet nog van vele situaties uit die tijd. "Wij woonden in het woonhuis achter het badhuis, (ook een dienstwoning dus) en wanneer het zondag was en lekker stil, dan mochten wij heel lang in de badkuip. Moeder heeft daar wat gewerkt samen met vader, zij moest bij het schoonmaken ook de hele buitenboel doen." Wat wij al eerder hadden gehoord kwamen wij ook bij Jans te horen, dat het zaterdag feest was in het badhuis. Dan kwamen ook de Zandvoortse kolenboeren en die hadden altijd voorrang. - Leen Driehuizen: "... ik heb wel eens twee uur zitten wachten en Japie Schuiten kwam iedere dag..." Pratende met Jans van de Bos-Kerkman vernamen wij dat in de oorlogsjaren boven in het gebouw ook nog een gaarkeuken is geweest, "... ik heb wat borden afgewassen ..." is haar opmerking over die tijd. Minder plezierig was het feit

dat bij een huiszoeking een radio werd gevonden en dat leidde tot ontslag. "Vader lag met longontsteking in bed anders was hij ook nog meegenomen" zegt Jans. Later kwam Arie Kerkman als timmerman weer in dienst bij de gemeente. Wat een paar foto's teweeg kunnen brengen is hier vermeld en al schrijvende werd het duidelijk, er is nog veel meer te vertellen over de tijd van toen, wellicht een andere keer.

Theo Hilbers

Bij de foto van het vroegere badhuis staat rechts een reclamebord. Met behulp van een vergrootglas waren wij in staat de tekst van het bord hier over te schrijven.

PÂTISSERIE MODERNE Salon de rafraichissements (de dubbele f is een taalfout ThH) Gedurende het seizoen geregeld voorhanden - Vanilleijs Vruchtenijs Plombières Sorbets Diverse pasteitjes Croquettes Bouillon. - Diverse frissche dranken - Levering van Déjeuners Dinners en Soupers Koude en Warme Schotels. W. Worst Patissier-Cuisinier. En dan staan er twee adressen bij vermeld: Zijlstraat 9, Tel. 58 en Kerkstraat 20 Tel. 56.

Dit artikel zou niet compleet zijn zonder een blik op de badcabines. Alleen al de teksten op de borden geven een goed beeld van die tijd.

Op de muur: Cel 4 5 6 7
Bij gemengde baden voor dames gereserveerd.
Op de deuren: Goedkoop baden. Een douchebad genomen op Maandag Dinsdag Woensdag en Donderdag kost slechts 10 cent, bij abbonem. v. 10 baden.
Daarboven een 'klok' waarop werd aangegeven de tijd waarop de cabine verlaten moest worden.

DE KLEINE WINKELIER

Indien er in de maatschappij en het straatbeeld iets veranderd is, dan is het wel het verdwijnen van tal van kleine zaken. De straathandel is al lang verdwenen, hetgeen begon met de sanering van de melkhandel waarbij ieder eerst een eigen wijk toebedeeld kreeg maar wat uiteindelijk, niettegenstaande de uitbreiding van het assortiment, toch niet kon verhinderen dat de slag met het grootwinkelbedrijf verloren werd. Een groenteboer zult u absoluut zijn waren niet meer uit zien venten en zeer zeker geen handelaar die zijn wagen beladen heeft met kersen uit de Betuwe of een visboer die met zijn verse waar de straat langs gaat. Dit alles is ver verleden tijd geschikt voor nostalgische gedachten aan het draaiorgel dat door de straat kwam en in de zomermaanden de ijscoman, of de ijswagent met staven ruw ijs.

Gaat u terug in uw herinnering dan zult u, bijvoorbeeld de Diaconiehuysstraat en Van Ostadestraat volgende vanaf de Haltestraat, zich bedenken dat tal van kleine zaakjes en zelfstandige bedrijfjes verdwenen zijn.

Dit bracht onze secretaris Arie Koper op de gedachte dat het goed zou zijn hier aandacht aan te besteden in de vorm van een kleine serie.

Het is uiteraard niet de bedoeling - en ook niet doenlijk - uitputtend het wel en wee van een zaak te beschrijven maar om aan de hand van foto's, zo mogelijk voorzien van namen van personen en relevante feiten zoals bijvoorbeeld een oude advertentie e.d., een verloren gegane tijd annex straatbeeld terug te roepen en enigszins vast te leggen. Misschien wel als aanzet voor een uitgebreidere documentatie. (Heeft u foto-materiaal enz. op dit gebied neem dan s.v.p. contact op met A. Koper W. Kloosstr 9 (023) 571 84 41)

Als eerste bedrijfje in deze reeks Diaconiehuysstraat 21, P. Bakkenhoven.

Deze zaak werd voor 1910 gedreven door een vrouw.

(naam onbekend) In 1910 heeft Bank Bakkenhoven de zaak overgenomen. In 1950 kwam Leo Zonneveld bij Bakkenhoven in de zaak.

Deze werd in 1963 verbouwd en Zonneveld zette de zaak zelfstandig voort. Omstreeks 1985 werd de zaak opgeheven.

Het interieur van de zaak.

Boven: links; Jan Zonneveld, rechts; Bank Bakkenhoven.

Onder: winkelmeisje(naam?), Leo Zonneveld, man links van weegschaal?, Agnes Zonneveld, met wit gesteven schort.

Blijkens de advertentie ging de service heel ver:

"Hooren en bezorgen zonder prijsverhoging".

Dat deze service ook letterlijk ver ging kan uit ervaring bevestigd worden want de bezorging strekte zich, eind vijftiger-/begin zestiger-jaren, wat mij betreft uit tot aan onze flat-woning aan de van Lennepweg. En dit alles met een transportfiets, toentertijd niets opmerkelijks maar evenzogoed zwaar werk.

Op de foto een winkelmeisje (naam ?) en Leo Zonneveld

In een notendop de geschiedenis van een verdwenen buurtwinkel en hoeveel mensen zullen nog weten wat koloniale- en grutterswaren zijn ?

MW

KOLONIALE EN GRUTTERSWAREN
COMESTIBLES • FIJNE VLEESCH-
WAREN • BOTER • KAAS • EIEREN

P. BAKKENHOVEN
DIACONIEHUISSTR. 21 • ZANDVOORT

BISCUITS, CHOCOLADE EN SUIKER-
WERKEN • WIJNEN, LIKEUREN ENZ.

HOOREN EN BEZORGEN ZONDER PRIJSVERHOOGING

GENOOTSCHAP "OUD ZANDVOORT".

Voorzitter.	ing. G. A. Cense Kostverlorenstr 115	2042 PL ZANDVOORT	(023) 571 57 15
Vice-voorzitter.	Ir. C. J. Wagenaar Kostverlorenstr 23	2042 PA ZANDVOORT	(023) 571 39 99
Secretaris.	A. Koper W Kloosstr 9	2041 BK ZANDVOORT	(023) 571 84 41
Vice-secretaris.	J. Paap Celsiusstr 33	2041 TB ZANDVOORT	(023) 571 59 67
Penningmeester.	M. A. J. M. Crabbendam M Euwestr 33	2042 RA ZANDVOORT	(023) 571 25 14
Leden.	Mevr. A. Joustra-Brokmeier Wilhelminaweg 24	2042 ND ZANDVOORT	(023) 571 51 55
	Mevr. J. M. J. Molenaar Westerparkstr 27	2042 AV ZANDVOORT	(023) 571 85 19
	P. L. A. Bluijs Brederodestr 28	2042 BE ZANDVOORT	(023) 571 82 92
	J. Kerkman burg. Beeckmanstr 24	2041 PN ZANDVOORT	(023) 571 50 13
Ereleden.	P. Brune en ir. C. J. Wagenaar		
Erepenning	P. v.d. Mije KCzn (01-08-1891 - 27-02-1973)		
Bankrelatie.	ABN - AMRO te Zandvoort. rek. nr. 565738305.		
Giro-rekening.	4206723 t.n.v. Genootschap "OUD ZANDVOORT".		
Contributie.	Minimaal f 15.-- (excl. verzendkosten) per jaar.		

"DE KLINK".

Het blad "DE KLINK" is een kwartaaluitgave van het Genootschap "OUD ZANDVOORT" en wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van het bestuur van het genootschap. Met het uitgeven van het blad streeft het bestuur naar een grotere bekendheid van en het kweken van belangstelling voor de geschiedenis van Zandvoort.

Voor het samenstellen van het blad heeft het bestuur een redactiecommissie benoemd die bestaat uit de heren: Th. B. M. Hilbers, K. C. v.d. Mije Pzn; H. Opheikens en M. Weber

Vriendelijk verzoek. Adreswijzigingen en aanmelding nieuwe leden s.v.p. aan mw Hoogervorst-Schuiten Oosterstr 1 2042 VE ZANDVOORT (023) 571 81 77